

Oma etu ja yhteinen hyvä paikallisessa kiistassa tilasta

Veikko Eranti

Abstrakti

Artikkelissa tutkin yhteistä hyvää ja omaa etua suomalaisessa poliittisessa kulttuurissa Laurent Thévenot'n ja Luc Boltanskin tarjoamalla analyysivälineistöllä. Tutkimuksen kontekstina on paikallinen kiista tilasta Helsingin Etelä-Haagassa. Kysyn, mille perustalle asukkaat, asukasyhdistykset ja taloyhtiöt rakentavat poliittisen argumentaationsa. Alueen toimijat vastustivat alueen täydennysrakentamista käyttäen suurta valikoimaa erilaisia yhteiseen hyvään vetoavia perusteita. Näistä yleisimmäksi nousivat alueen perinteinen ulkomuoto, asukkaiden taloudellinen etu ja ehdotetun kaavamuutoksen huonot puolet. Kuitenkin lähes yhtä yleistä oli vaikuttamisen rakentaminen suoraan oman edun ympärille. Suomalainen kaavoituksen osallistumisjärjestelmä antaa oman edun ajamiseen perustuvalla politiikkakäsitykselle hyvin tilaa.

ASIASANAT: Julkisen oikeuttamisen analyysi, demokratia, osallistuminen, kaupunkitutkimus.

Johdanto

Osallistuva, kansalaista lähellä oleva demokratia on ollut intensiivisen huomion kohteena koko 2000-luvun. Yksi Matti Vanhasen ensimmäisen hallituksen politiikkaohjelmista koski kansalaisvaikuttamista (Hallitusohjelma 2003). Suomen itsenäisyyden juhlarahasto Sitra järjesti keväällä 2012 osallistuvaa demokratiaa käsitelleen Uusi demokratia -foorumin (Aitamurto & Siivonen 2012; Sitra 2013). Helsingin kaupunki

laati itselleen asukkaiden osallistumista käsittelevän kestävän kehityksen strategian (Helsingin kaupunki 2002)¹, jonka tavoitteena on parantaa ”asukkaiden osallistumis- ja vaikutusmahdol-

1 Helsingin kaupungin ohjelma on paikallisversio Yhdistyneiden kansakuntien Agenda 21:stä (YK 1992). Myös yksi EU:n rakenneperiaatteista, subsidiariteetti- eli läheisyysperiaate, voidaan nähdä saman ajattelun osana (Euroopan unioni 1992).

lisuuksia suunnittelussa ja päätöksenteossa” (emt., 37).

Kansalaisille suoria osallistumis- ja vaikutusmahdollisuuksia takaavia rakenteita on jo olemassa. Vuosituhannen alussa uudistettu kaavoituslain säädäntö antaa asukkaille ja muille toimijoille mahdollisuuden saada tietoa ja kommentoida heitä itseään koskevaa päätöksentekoa kaavoitusasioissa (Maankäyttö- ja rakennuslaki 1999/132).

Tässä artikkelissa tutkin, minkälaiselle käsityksille politiikasta näitä vaikuttamisen kanavia käyttävien ihmisten argumentaatio rakentuu. Aineistona käytän asukkaiden Helsingin kaupunkisuunnitteluvirastolle erään Etelä-Haagan kaupunginosassa toteutetun kaavamuutoksen yhteydessä lähettämiä mielipiteitä. Kysyn, *mihin periaatteisiin vedoten asukkaat, asukasyhdistykset ja taloyhtiöt perustelevat kaavamuutoksesta jättämänsä mielipiteet.*

Laurent Thévenot, Michael Moody ja Claudette Lafaye (2000) luonnostelevat Ranskaa ja Yhdysvaltoja vertailevassa tutkimuksessaan kaksi erilaista käsitystä demokratiasta ja yhteisen hyvän toteutumisesta. Amerikkalaistyyppisessä liberaalissa pluralismissa yhteisen hyvän ajatellaan toteutuvan parhaiten jokaisen toimijan tavoittellessa ensisijaisesti omaa etuaan. Ranskalainen tasavaltalainen demokratiakäsitys on tälle vastakkainen: yhteinen hyvä toteutuu, kun toimijat pyrkivät yhdessä suoraan sitä kohti².

Tällä erottelulla voidaan jäsentää erilaisia keskusteluja ja kiistoja siitä, miten yhteiskuntaa tulisi

kehittää. Mikäli ajatellaan yhteisen hyvän toteutuvan parhaiten jokaisen ajaessa omaa etuaan, näyttäytyy yhteiskunnan kehittäminen ensisijaisesti erilaisten intressien välisenä kamppailuna ja neuvotteluna. Mikäli taas toimijoiden tavoitteena on yhteinen hyvä sinänsä, tavoitteena keskustelussa on yksimielisyyteen pääseminen siitä, miten yhteinen hyvä tulisi määritellä ja millä keinoilla se parhaiten saavutetaan. Thévenot (2011) on myöhemmin nimennyt mallit kahdeksi erilaiseksi yhteiselämän kieliopiksi: *liberaaliksi kieliopiksi* ja *julkisen oikeuttamisen kieliopiksi*. Niiden avulla yhteisössä voidaan päätellä, mikä argumentti on arvokas ja mikä ei, eli ratkaista kiistoja ja konflikteja. Thévenot'n teoria sisältää myös kolmannen kieliopin, *läheisten sidosten kieliopin*, jossa argumenttien painavuus määrittyy perustuen puhujan itsensä henkilökohtaiseen suhteeseen käsillä olevaan asiaan. (Emt.)

Yhteiselämän kieliopeissa on kyse poliittisesta kulttuurista. Niiden avulla voidaan tutkia, millaiset poliittiset vaatteet ovat kussakin tilanteessa yhteiskunnallisesti hyväksyttäviä ja millaiset eivät. Artikkelissani selvitän, *vedotaanko paikallisessa kiistassa omaan etuun vai yhteiseen hyvään ja miten tämä yhteinen hyvä on määritelty*, vai onko kaavamuutokseen liittyvässä kiistassa keskeistä *läheinen sidos kyseessä olevaan paikkaan?*

Julkisen oikeuttamisen analyysi (Luhtakallio & Ylä-Anttila 2011) on menetelmä, jonka avulla yhteiseen hyvään perustuvaa poliittista keskustelua on tutkittu Suomessa runsaasti. Näissä tutkimuksissa (Huikuri 2011; Koskinen 2012; Luhtakallio 2012; Malmelin 2011; Ylä-Anttila 2010) on pääasiallisena kysymyksenä ollut, miten keskustelu yhteisestä hyvästä jäsenyyden suomalaisessa yhteiskunnassa. Pelkästään yhteiseen hyvään keskittyminen kuitenkin jättää huomiotta toisenlaisten politiikkakäsitysten mukaan jäsenyyden osallistumisen, tai niihin vetoavat mielipiteet (Thévenot'n ajatusta kie-

2 Myös ranskalaisen Pierre Rosanvallonin (2008) vastademokratia-käsitteellä on hahmotettu osallistuvan demokratian prosesseja. Se sisältää samassa hengessä kaksi erilaista demokraattiseen järjestelmään kuuluvaa epäluulon tapaa: toisaalta ajatuksen poliittisen prosessin syvällisestä kyvyttömyydestä tuottaa ”yhteistä hyvää”, toisaalta epäluuloa sitä kohtaan, miten sinänsä kompetentiksi nähty poliittinen prosessi suoriutuu näistä tehtävistään.

lioipeista ovat osittain hyödyntäneet Lehtimäki 2013; Lonkila 2011; Luhtakallio 2012 ja Ylä-Anttila 2014).

Tutkimalla etelähaagalaisten kaavamuu-
tosten vastustajien – sillä vastustuksesta mielipiteissä
pääosin on kyse – käsityksiä siitä, millä peria-
atteilla suomalaisen kaupunkisuunnittelun
ohjaus toimii, voidaan saada näkökulma sekä
yleisemmin ”suoran”, osallistuvan demokratian
periaatteisiin, että suomalaiseen poliittiseen
kulttuuriin. Kaupunkisuunnitteluvirastolle
lähetetyt mielipiteet paljastavat, millainen on
asukkaiden ja paikallisten toimijoiden käsitys
hyväksyttävistä argumenteista tässä demo-
kraattisessa prosessissa. Asukkaat ja taloyhtiöt
eivät lähettäisi kaupunkisuunnitteluvirastolle
sellaisia mielipiteitä, joiden eivät itsekään
uskoisi voivan vaikuttaa lopulliseen kaavaan.

Oikeuttamisen maailmat ja yhteiselämän kieliopit

Sosiaalisen todellisuuden lainalaisuuksia voi-
daan tutkia niinä hetkinä, jolloin *status quo*
järkky, jolloin emme voi enää luottaa siihen,
että asiat jatkuvat kuten aina ennenkin. Toimi-
jat joutuvat argumentoimaan, selittämään ja
oikeuttamaan oman kantansa. Kriittisinä hetki-
nä toimijat vetoavat rajalliseen määrään tapoja
oikeuttaa, perustella ja tukea omia käsityksiään.
Näin ylläpidetään sosiaalista järjestystä sortu-
matta väkivaltaan. (Boltanski & Thévenot [1991]
2006, 223–224, suppeammin 1999, myös Théve-
not 2011.)

Asuinalueen kaavan muuttaminen täydennysra-
kentamista varten tarjoaa nimenomaan tällaisen
kriittisen hetken. Jokapäiväisen elinympäristön
muuttuminen pakottaa asukkaat punnitsemaan,
ovatko muutokset mieleisiä. Mikäli täydennyskaa-
va aiheuttaa ristiriitaa asukkaiden ja kaupungin
välillä, syntyy kiista.

Thévenot (2011) esittää kolme tapaa ratkoa kiisto-
ja kulttuurissa jaettuuhin arvottamisen tapoihin
perustuen. Pätevän argumentin voi pohjata 1)
liberaalille ajatukselle yksilöiden välisestä kau-
pankäynnistä, 2) ajatukselle yksilön vahvasta,
henkilökohtaisesta suhteesta tiettyyn yhteiseen
alueeseen, joka voi olla konkreettinen tai kult-
tuurinen (engl. *commonplace*, pohjalla kreikan
koinos topos) tai 3) käsitykselle yhteisestä hyvästä
ja sen parhaasta toteutumistavasta. Näitä kolmea
sosiaalisen ja poliittisen todellisuuden jäsenys-
tapaa hän kutsuu yhteiselämän kieliopiksi.

Liberaalissa kieliopissa toimijat rakentavat vaa-
teensa oman edun ajamisen varaan. Julkisuutta
varten muotoiltujen intressien ja etujen tulisi kui-
tenkin olla sellaisessa muodossa, että kuka tahan-
sa toimija voi ne ymmärtää ja halutessaan valita
– ne eivät voi olla esimerkiksi ainoastaan tiettyyn
yksilöön liittyviä asioita. Kun jokainen argumentti
on muotoiltu oman edun ilmaukseksi, kuitenkin
vetoamatta kaikkein henkilökohtaisimpiin asioi-
hin (esimerkiksi perhesuhteisiin), voidaan näi-
den ristiriidassa olevien intressien kesken käydä
neuvotteluja ja kamppailuja siitä, kenen etu ase-
tetaan etusijalle. Etelähaagalainen, joka vastustaa
lisärakentamista takapihalleen, voisi esimerkiksi
vedota oman näköalansa menetykseen, tai jopa
vain oikeuteensa ilmaista oma mielipiteensä, ja
sen perusteella vaatia rakennussuunnitelmien
peruuttamista. (Thévenot 2011.)

Kaikkein henkilökohtaisimmat suhteet ja siteet
paikkoihin ja ihmisiin saavat ilmaisunsa läheis-
ten sidosten kieliopissa. Siinä henkilökohtainen
kiintyminen paikkoihin, kulttuuriin ideoihin
tai toisiin ihmisiin toimii yhteisöä koossapitä-
vänä periaatteena. Läheisten sidosten kieliopi
tarjoaa ilmaisukanavan sellaiselle puheelle,
joka ei ole lainkaan merkityksellistä liberaalissa
tai julkisen oikeuttamisen kieliopissa. Esimer-
kiksi syvä kiintymys ja yhteinen historia asuin-
alueen tietyn metsäkaistaleen kanssa voisivat

toimia etelähaagalaisella mielipiteenjättäjällä läheisten sidosten kieliopin hyödyntämisen pohjana. Kyseessä ei ole pelkkä esimerkiksi metsän esteettinen arvostaminen, vaan paino todella on henkilökohtaisen suhteen tuoman merkityksellisyyden ilmaisemisessa. (Thévenot 2011.) Parhaan esimerkin tästä erosta tarjoaa Lonkila (2011) vertaillen venäläistä ja suomalaista paikallista viheraluetta puolustavaa liikettä. Siinä missä suomalaiset aktivistit argumentoivat kaupunkirakenteen ja joukkoliikennejärjestelmän kehitykseen nojaten, venäläinen aktivisti toteaa: ”Eiväthän ne ole puita, sinä tunnet ne henkilökohtaisesti!” (Emt., 30.)

Ajatusta yhteisen hyvän määritelmille perustuvasta kiistojen ratkaisemisesta puolestaan kutsutaan julkisen oikeuttamisen kieliopiksi. Vastustettaessa Etelä-Haagan lisärakentamista tältä pohjalta voidaan esimerkiksi vedota alueen tieverkon tehokkuuden heikkenemisen aiheuttamiin haittoihin koko alueelle tai vedota alueen asuntojen markkina-arvon laskuun. Tämä vastaa alussa esitettyä käsitystä tasavaltalaisesta egalitarismista demokratian pohjana (Moody & Thévenot 2000). Julkisen oikeuttamisen kielioppi perustuu Thévenot’n yhdessä Luc Boltanskin kanssa kehittämään oikeuttamisteoriaan (Boltanski & Thévenot [1991] 2006, 1999).

Oikeuttamisteoria esittelee kuusi käsitystä yhteisen hyvän toteutumisesta. Nämä käsitykset pohjautuvat yhteiskuntafilosofian klassikoihin³ ja työ- ja organisaatiotutkimukseen (emt.).

Nämä [maailmat] ja niissä oikeuttamisen arvioinnin perustana toimivat asiat ovat: (1) *kodin* maailma, jossa arviointi tapahtuu juurtuneen tradition pohjalta, (2) *maineen* maailma, jossa arviointi

perustuu julkisessa keskustelussa näkymiseen, (3) *markkinoiden* maailma, jossa olennaista on taloudellinen kilpailu, (4) *teollisuuden* maailma, jossa kriteerinä toimii tekninen tehokkuus, (5) *kansalaisuuden* maailma, joka painottaa jaetua etua ja egalitaarista solidaarisuutta, sekä (6) *inspiraation* maailma, joka pohjautuu luovuuteen ja luovaan muutoksen hetkeen. (Thévenot 2007, 410, käännös kirjoittajan.)

Myöhemmin Lafaye ja Thévenot (1993) täydensivät hahmotusta seitsemännellä, ekologiaan ankuroituvalla käsityksellä, jossa arvottaminen perustuu luonnon monimuotoisuuden säilymiseen.

Tässä artikkelissa analysoin aineistoa yhteiselämän kielioppien ja julkisen oikeuttamisen analyysin (Luhtakallio & Ylä-Anttila 2011) avulla. Oikeuttamisen maailmat muodostavat ”oikeuttamispuheen kulttuurisen työkalupakin” (emt., 37), joka on kaikkien saman kulttuurin piirissä toimivien toimijoiden saatavilla. Yhteisen hyvän mallien pohjalta argumentoiminen tarkoittaa, että argumentaatiossa viitataan sellaisiin arvoihin, joiden olemassaolon myös kiistan toinen osapuoli tunnustaa. ”[J]okaisen oikeuttamisen pohjana on oltava jokin niin korkean tason yhteisen hyvän määritelmä, ettei sitä voida redusoida yksittäisten toimijoiden omaan etuun” (Thévenot 2011).

Kuten Honneth oikeuttamisteoriaan kohdistuvassa kritiikissään (2010) toteaa, teorian tarkoituksena on selittää, miten sosiaalinen järjestys pysyy yllä yhteiskunnassa. Tämän se pyrki tekemään välttämällä sekä puhtaan ekonomismin, eli rationaalisten kulluttajajaksilöiden strategioiden yhteensopivuudesta kumpuavan järjestyksen, että durkheimilaiseman näkemyksen yhteiskuntaa ja solidaarisuutta koskevasta, alitajuisesti jaetusta ja harmonisesta käsityksestä.

Aina erilaisten argumentaatiotapojen erottaminen toisistaan ei ole itsestään selvää. Vaikka

3 Augustinus, Bossuet, Hobbes, Rousseau, Saint-Simon ja Smith. Näistä tarkemmin suomeksi Ylä-Anttila (2010, 149–153).

esimerkiksi kodin maailma ja läheisten sidosten kielioppi ovat varsinkin tämän artikkelin aineistossa lähellä toisiaan, ovat niiden kielenkäyttö, suhde materiaaliseen maailmaan (Thévenot 2007) ja vetoamisen luonne kuitenkin hyvin erilaisia. Oikeutettaessa vaateita kodin maailman perusteella vedotaan yleisesti ja yhteisesti hyväksytyyn traditioiden, hierarkioiden ja perinteiden säilyttämisen periaatteeseen. Vedottaessa läheisiin sidoksiin huomio kohdistuu *tähän nimenomaiseen tapaukseen* ja sen konkreettisiin tai abstrakteihin yhteisiin alueisiin. Siinä missä kodin maailmaan vedottaessa vaaditaan oikeutta säilyttää kaupungin osan perinteinen ulkomuoto, läheisten sidosten kieliopissa vaaditaan säilyttämään *nämä puut*, koska kirjoittajalla on niihin läheinen, henkilökohtainen suhde, jota ei saa katkaista. Samoin liberaalissa kieliopissa ei tarvitse olla kyse pelkästään yksilön etujen ajamisesta, vaan kyse voi olla myös ryhmien intressin ajamisesta. Tämän erottaa kansalaisuuden maailmaan nojaavasta oikeuttamisesta abstraktiotaso. Kansalaisuuden maailmassa kollektiiviset toimijat nähdään arvokkaina sinänsä: myös ryhmien pitää oikeuttaa pyrkimyksensä kaikkien yhteiseen etuun vedoten. Liberaalissa kieliopissa myös ryhmän on sallittua ajaa suuremmin omaa etuaan. (Thévenot 2011.)

Kiistoja voidaan siis ratkaista vetoamalla joko 1) kunkin toimijan henkilökohtaiseen tai pienryhmän intressiin, 2) jaettuihin alueisiin koettuihin läheisiin sidoksiin niin kulttuurissa kuin fyysisessä ympäristössäkin tai 3) jaettuihin käsityksiin yhteisestä hyvästä.

Luhtakallion ja Ylä-Anttilan (2011) julkisen oikeuttamisen analyysi yhdistää Boltanskin ja Thévenot'n hienovirritteisen, lähtökohtaisesti kvalitatiivisen ja antropologisen oikeuttamistutkimuksen Koopmansin ja Stathamien (1999) kvantitatiiviseen poliittisten vaateiden analyysiin. Menetelmässä tunnis-

tetaan tutkittavasta kiistasta erilaisten toimijoiden esittämät poliittiset vaateet, miten ne on esitetty (lehtihaastattelu, mielenosoitus, poliittinen päätös), kenelle ne on osoitettu, mitä vaaditaan – ja miten tämän vaatimuksen perustelut on oikeutettu.

Tutkittaessa etelähaagalaisten kaupunkisuunnitteluvirastolle esittämiä vaateita ja niiden oikeuksia voidaan kuitenkin vaateiden kohteiden ja esittäjien analyysi jättää pienempään rooliin. Mielipiteiden jättäjät eli vaateiden esittäjät ovat kaikki alueen asukkaita tai muita toimijoita, tekotapa on aina mielipiteen lähettäminen ja vaateen kohde on aina kaupunkisuunnitteluvirasto tai laajemmin Helsingin kaupunki.

Analyysissani keskityn tunnistamaan, miten etelähaagalaiset oikeuttavat mielipiteissä esittämänsä vaateet. Kussakin mielipiteessä voi esiintyä useita vaateita ja niille erilaisia oikeutuksia. Yksittäisiä vaateita kiinnostavampi on kuitenkin kaikkien mielipiteiden muodostama kokonaisuus. Jotta voisimme tutkia yhteisen hyvän ja oman edun suhdetta tässä vaikuttamiskanavassa sekä etelähaagalaisten politiikkakäsityksiä, on yksittäisten vaateiden sijaan järkevämpää analysoida kutakin mielipidettä ja sen sisältämiä oikeutuksia kokonaisuutena.

Julkisen oikeuttamisen analyysi (Luhtakallio & Ylä-Anttila 2011) tutkii nimensä mukaisesti julkisten oikeutusten eli yhteisen hyvän määritelmien käyttöä. Aineistoni etelähaagalaiset vetosivat kuitenkin myös suoraan omaan etuunsa ja läheisiin sidoksiin. Myös tällaiset näkemykset on huomioitava, ei vain paikallisia vaan myös muunlaisia kiistoja tutkittaessa. Pyrin siis tekemään julkisen oikeuttamisen analyysiä laajempaa, poliittisen argumentaation perusteisiin keskittyvää analyysiä, joka ottaa huomioon myös muut mahdolliset yhteiselämän kieliopit. Tutkin jokaisesta mielipiteestä, oikeutetaanko siinä esitettyjä vaateita yhteisen hyvän määritelmiin, toimijan omaan etuun

vai vahvaan siteeseen Etelä-Haagan alueeseen perustuen.

Aikaisemmissa tutkimuksissa suomalaisen julkisen keskustelun oikeutuksista (Huikuri 2011; Luhtakallio 2012; Ylä-Anttila 2010) ovat korostuneet kansalaisuuden ja teollisuuden maailmat. Näissä mediavälitteiseen keskusteluun kohdistuneissa tutkimuksissa kohteina ovat olleet kansalaisyhteiskunnan ja päätöksentekijöiden kohtaaminen ja valtioiden väliset ilmastoneuvottelut. Luhtakallio (2012, 185) on ehdottanut, että politisoituneista asioista keskusteleminen suomalaisessa julkisuudessa tapahtuisi aina tavalla tai toisella teollisuuden maailman määrittämänä. Tuukka Ylä-Anttila (2012) löytää perussuomalaisten vaalikonevastauksista vahvaa kansalaisuuden, teollisuuden ja markkinoiden maailman mukaisista oikeuttamista. Näistä poikkeuksen muodostavat maahanmuuttoa ja suomalaisia perinteitä käsittelevät kysymykset, joissa kodin maailma on selvästi hallitsevassa roolissa. Inspiraation maailma on esiintynyt vahvasti lähinnä yritysten visiopuhetta (Malmelin 2011) ja yliopistojen työajanseurantaa (Koskinen 2012) koskevilla tutkimuksissa. Tässä tutkimuksessa, jonka aineisto käsittelee kotia ja lähiympäristöä, voidaan olettaa julkisen oikeuttamisen maailmoista kodin maailman korostuvan selvästi.

Aineisto

Maankäyttö- ja rakennuslaki (1999/132) takaa kaavoitettavan alueen asukkaille ja muille osallisille oikeuden tulla kuulluksi ja lausua mielipiteitään kaavoitusprosessin aikana. Lisäksi yksittäisillä asukkailla on oikeus valittaa lopullisesta kaavasta sekä kaavoittajalle että hallinto-oikeuteen. Tämä tarjoaa paikallisyhdistyksille, taloyhtiöille ja jopa yksittäisille kaupunkilaisille potentiaalisesti tärkeän roolin kaavoitusprosessissa. Paitsi että osallisten mielipiteillä voi olla vaikutusta lopullisen kaavan syntyyn, voidaan

valituksilla ja oikeusjutuilla merkittävästi hidastaa kaavan toteutumista (Litmanen & Peltonen 2008, kaavoituksen ja kaupunkirakentamisen suhteesta Haila 2002).

Helsingissä asukkaiden kommentteja valmisteilla olevasta kaavasta, kaavaluonnoksesta, kutsutaan mielipiteiksi. Vasta saatuaan nämä osallisten mielipiteet suunnittelija tekee kaavasta lopullisen ehdotuksen. Tämän artikkelin aineistona ovat Etelä-Haagan Isonnevan alueen asemakaavamuutoksesta sen eri vaiheissa vuosina 2007–2009 jätetyt 107 mielipidettä. (Kaavoitusjärjestyksestä lisää esim. Helsingin kaupunkisuunnitteluvirasto 2012; Jauhiainen & Niemenmaa 2006, 254 ja Ympäristöministeriö 2013.)

Analyysini kohteena on tietty kiista: etelähaagalaisien ja kaupungin erimielisyys siitä, miten Isonnevan aluetta tulisi kehittää tai olla kehittämättä. Keskustelu käydään ”sivistyneesti”, lain puitteissa: kaupunkisuunnitteluvirasto ilmaisee kaavan tavoitteen ja tietyt perustelut sille, miksi juuri Etelä-Haagassa pitäisi toteuttaa tällaisia muutoksia, ja asukkaat ja taloyhtiöt vastaavat näihin argumentteihin lain heille suunnitellun kanavin.

Koska tarkoituksenani on tutkia etelähaagalaisen mielipiteissä esiintyviä oikeutuksia, muihin yhteiselämän kieliopeihin vetoamista sekä näiden kuvastamaa poliittista kulttuuria, keskityn ainoastaan lähetettyihin mielipiteisiin enkä analysoi Helsingin kaupungin perusteluja kaavalle tai vastauksia mielipiteisiin.

Sadastaseitsemästä mielipiteestä 65 oli yhden tai muutaman kaupunkilaisen, 26 alueen taloyhtiöiden ja loput alueen yritysten tai yhdistysten (puolueosasto, Mannerheimin lastensuojeluliiton osasto, yrittäjäyhdistys) jättämiä. Taloyhtiöiden ja yksityisten asukkaiden mielipiteissä ei ollut havaittavissa merkittävää systemaattista eroa. Myös-

kään muodollisen kansanliikkeen olemassaolosta ei ollut merkkejä.

Isonnevan alueen kaava on täydennysrakentamiskaava, jossa olemassa olevalle asuinalueelle suunnitellaan lisää asuntoja. Kaupunkisuunnitteluvirasto tiivistää kaavan keskeisen ajatuksen seuraavasti:

Isonnevan alueelle osoitetaan haagalaiseen miljööseen soveltuvaa täydentävää asuntorakentamista Eliel Saarisen tien, Isonnevantien ja Vihdintien varsille nykyisin rakentamattomille alueille sekä osittain nykyisen Haagan urheilukentän kohdalle. [...] Tavoitteena on saada alueelle lapsiperheille soveltuvia suuria asuntoja, joista Haagassa on pulaa. Kolmen koulun ympäröimänä sijaitsevaan Haagan puistoon suunnitellaan liikuntapuisto täydentämällä nykyistä puistoa. (Helsingin kaupungin kaupunkisuunnittelulautakunnan esityslista 19.2.2009.)

Kaavalla ei pyritä muuttamaan alueen sosioekonomista rakennetta eikä kaavoittamaan alueelle kiistanalaisia tai ympäristöhaitoiltaan suuria laitoksia (Kaupunkisuunnittelulautakunnan esityslista 2009). Täydennysrakentaminenkin synnyttää kuitenkin helposti vahvaa vastarintaa. NIMBY (*Not In My Backyard*) -tutkimus (Peltonen ym. 2006, 30) onkin tunnistanut tällaiset kaavoitustilanteet, joissa ”puututaan alueiden vakiintuneisiin käyttötapoihin tai viher- ja virkistysalueisiin”, erityisen vaikeiksi konflikteiksi⁴. Keskityn analyysissäni tarkastelemaan tällaisen lähidemokraattisen järjestelmän välityksellä käydyin kiistan kautta yleisempää poliittista kulttuuria ja vaateiden oikeuttamista.

4 Nimby-ilmiötä Suomessa ovat tutkineet esimerkiksi Kopomaa, Peltonen & Litmanen (2008) ja Litmanen & Peltonen (2008). Poliittisesta kulttuurista, paikallisesti epätoivottavasta rakentamisesta ja NIMBY-ilmiöstä Eranti (2011a, 2011b).

Voimme olettaa mielipiteitä lähettävien etelähaagalaisten ajattelevan, että nämä mielipiteet voivat todella vaikuttaa kaavoituksen lopputulokseen. Niinpä onkin mahdollista täsmentää tutkimuskysymyksen operationalisointia: mikä perusteiden etelähaagalaiset uskovat olevan tehokkaita heidän yrityksissään muuttaa kaupunkisuunnitteluviraston ja poliitikkojen kantaa tähän nimenomaiseen kaavamuutokseen? Rakentuuko vetoaminen yhteisen hyvän vai kirjoittajan ja tämän edustaman pienen ryhmän oman edun ympärille? Vai onko tärkeintä vahva suhde Etelä-Haagaan?

Etelähaagalaisten mielipiteet alueen kaavamuutoksesta

Kolme etelähaagalaisten vaatimaa asiaa nousee ylitse muiden: 1) alueen viheralueet pitää säilyttää ennallaan, 2) alueen liikenne ei saa ”karata käsistä” ja 3) tietyt Etelä-Haagan ominaispiirteet (puisto, lasten leikkipaikka ja vanha urheilukenttä) pitää säilyttää nykyisillä paikoillaan rakentamattomina.

Yhtä lukuun ottamatta kaikki mielipiteet kritisoiivat alueen lisärakentamista. Kritiikkiä esitettiin sekä yleisellä tasolla että suunnitelman yksityiskohdista. Huolet viheralueista ja liikenteen lisääntymisestä esiintyivät valtaosassa mielipiteitä. Niitä säestää yleinen pelko alueen rakentamisesta ”liian täyteen”.

Valtaosassa mielipiteitä argumentit rakennetaan vetoamalla joihinkin yhteisen hyvän määritelmiin, eli niissä toimitaan julkisen oikeuttamisen kieliopin alueella. Kuitenkin myös merkittävässä joukossa mielipiteitä argumentoidaan suoraan oman tai alueen asukkaiden pienryhmän edun puolesta. Taulukossa 1 esitellen mielipiteiden jakautumisen eri kielioppien välillä ja taulukossa 2 eri oikeuttamisen maailmojen välillä.

Taulukko 1. Mielenpiteet jaoteltuina käytetyn kieliopin mukaan⁵.

KIELIOoppi	N	%
Julkinen oikeuttaminen	52	49
Liberaali	46	43
Läheiset sidokset	18	17
Yhteensä	107	100

Taulukko 2. Julkisen oikeuttamisen kieliopin mukaisen mielipiteiden jakautuminen eri oikeuttamisen maailmoihin.

OIKEUTUS	N	%
Koti	37	71
Teollisuus	24	46
Markkinat	21	40
Ekologia	9	17
Inspiraatio	7	13
Kansalaisuus	6	12
Maine	1	2
Yhteensä	52	100

Seuraavissa alaluvuissa käyn läpi yleisimmät oikeutukset sekä muiden kielioppien mukaiset mielipiteet.

Perinteisesti vehreä Haaga: kodin maailma

Etelähaagalaiset oikeuttivat täydennysrakentamisen vastustustaan tyyppillisimmin vetoamalla Haagan alueen omaleimaisuuteen, traditioon ja perinteiseen maisemaan, eli kodin maailmaan. Aluetta kuvaillaan usein käyttäen sanaa ”vehreä” nimenomaan alueen perinteiseen ulkomuotoon ja idylliin vedottaessa.

Pitääkö kaikki kiva hävittää? Alue aiotaan rakentaa täyteen asuntoja joka tietää liikennemäärän

huomattavaa lisääntymistä ja viihtyvyyden vähenemistä. Nykyisillään Etelä-Haaga on vehreä ja viihtyisä asuinalue jota se ei ole enää tuon suunnitelman toteuduttua. (Asukas/70.)

Rakentamisella nykyään vehreän Etelä-Haagan luonnetta ollaan muuttamassa uhkaavasti ”betonilähiöksi”. (Taloyhtiö/101.)

Mielipiteiden mukaan kaupunginosalla pitäisi olla oikeus omaleimaiseen ilmeeseensä, jota ei saisi muuttaa.

Alueen uudisrakentamisen tulisi olla alkupe-
räisen tyylistä, pienimuotoista ja väljää, jotta alueen puistomaisuus ei häviäisi. Puistomaisuus on omaleimainen asia, joka luo Etelä-Haagan omaleimaisuuden ja viehättyksen. (Asukas/29.)

Mielipiteistä muodostuu kuva yhtenäisestä, aluettaan nykyisillään arvostavasta etelähaagalaisien joukosta. Samoin toimivat esimerkiksi kehitysvammaisten asuntolaan vastustaneet marjaniemeläiset (Kuparinen 2005, 2008). Mielipiteissä kuvaa yhtenäisestä Etelä-Haagasta muodostetaan esimerkiksi seuraavankaltaisilla lauseilla: ”ps. en ole yksin, suurin osa Etelä-Haagalaisista on samaa mieltä!” (Asukas/55.)⁶

Monet haagalaiset myös vetoavat suoraan alueen historiaan. Etelä-Haaga on aikaisemmin ollut huvilayhdyskunta, osa Helsingin maalaiskuntaa. Tähän historiaan vetoaminen on perinnettä ja py-

6 Kuparinen (2005) kiersi kolkuttamassa jokaiselle ovelle Marjaniemessä ja selvitti, kuinka yleistä kehitysvammaisten asuntolan vastustaminen todella oli paikallisten keskuudessa. Kävi ilmi, että suurin osa marjaniemeläisistä suhtautui ajatukseen neutraalisti tai myötämieleisesti. Yhtenäisenä esiintyvä ja järjestäytynyt vähemmistö oli onnistunut luomaan kuvan yksimielisestä Marjaniemestä.

5 Mikäli samassa mielipiteessä esitetään usean eri kieliopin mukaisia vaateita, olen laskenut ne jokaiseen asianmukaiseen kategoriaan.

syvyyttä arvostavan kodin maailman keskeinen esiintymistapa.

Etelä-Haaga on viihtyisä, väljästi asuttu ja puisto-
mainen kaupunginosa osin perua aikaisemman
huvilayhdyskunnan ajoilta. Kun alueelle on nyt
ryhdytty suunnittelemaan asemakaavan muu-
tosta, lähtökohtana tulisi olla, ettei kaavoituksella
rikota tätä kaupunkikuvaa. Helsingin kaupun-
gin kannalta on ymmärrettävää, että kaupunki
haluaa tiivistää asutusta ja lisätä rakentamista
kaavoittamalla uusia alueita asumiseen myös
Etelä-Haagassa. Vaarana kuitenkin on, että tässä
tiivistämisessä mennään liian pitkälle, jolloin asu-
mistiheys kasvaa liian suureksi, alueen asumis-
viihtyvyyttä kääntyy ja kaupunkikuva muuttuu liian
paljon. (Taloyhtiö/44.)

Koska kiistassa asuinalueen lisärakentamisesta on kyse asukkaiden kaikkein läheisimmästä elämänpiiristä, on luontevaa, että kodin maailmaan kuuluvia oikeutuksia käytettiin kaikkein eniten. Tämä saattaa selittää myös, miksi niin moni etelähaagalainen käyttää markkinoiden maailman argumentaatiota: suurimmalla osalla etelähaagalaisista kodinomistajista asunto muodostaa oletettavasti valtaosan varallisuudesta⁷.

Liikenne, lapset ja tiedonsaanti: teollisuuden maailma

Teollisuuden maailman oikeutusta hyödyntävissä mielipiteissä viitataan tehokkuuteen, asiantuntijuuteen ja tekniseen toimivuuteen. Esimerkiksi leikkipuistosta puhuttaessa sellaiset mielipiteet kuuluvat teollisuuden maailmaan, jotka painot-

tavat yhden leikkipuiston merkittävästi parempaa ”leikkipuistoisuutta” toisiin nähden.

Liikennettä käsiteltiin näissä mielipiteissä usein nimenomaan teknisenä ongelmana. Miten alueelle saadaan mahtumaan tarpeeksi autoja kaikille asukkaille? Liikenne ei noussut arvokysymykseksi: haagalaiset eivät kyseenalaistaneet autojen tarvetta sinänsä, vaan olivat huolissaan ruuhkista.

Tuotantoa suunniteltaessa tulisi kiinnittää erityistä huomiota lisärakentamisen aiheuttamaan liikenneruuhkia lisäävään vaikutukseen. Jo tällä hetkellä Etelä-Haagan alue muodostaa liikenteellisesti hankalan ”sumpun”. Haagaisten on erityisesti ruuhka-aikoina, läpiajoliikenteen takia, hankala päästä poistumaan alueelta erittäin vilkasliikenteisten pääväylien vuoksi. [...] Riittävän kokoisen puistoalueen säilyttämiseksi Isonnevan alueella on myös painavia syitä: sijaitseehan alueella kolme isoa koulua, jotka käyttävät jatkuvasti aluetta, sekä ohjatun opetuksen välineenä että opiskelijoiden välituntien ja vapaamuotoisemman liikunnan mahdollistavana infrastruktuurina. (Taloyhtiö/14.)

Edellisestä sitaatista käy hyvin ilmi myös toinen keskeinen teollisuuden maailman kautta esiin tuotu huoli, Etelä-Haagan viheralueiden väheneminen. Mielipiteessä argumentoidaan, että puistot pitää säilyttää, koska niillä on paljon käyttäjiä – ja etelähaagaisten lisäksi nimenomaan institutionaalisia käyttäjiä. Puistot eivät näyttäyty tärkeinä sinänsä, vaan ainoastaan kaupunginosan toimivuuden kannalta.

Teollisen oikeutuksen piiriin olen laskenut kaavoitusprosessin teknistä toteutusta kritisoivat mielipiteet. Näissä mielipiteissä on olennaisesti kyse suunnitteluprosessin sääntöjen tarkasta noudattamisesta pikemminkin kuin kansalaisuuden maailmaan kuuluvasta osallistumisoikeudesta tai kollektiivisen päätöksenteon vaatimuksesta sinänsä.

7 Varsinaisesti kysymykseen, *miksi* jokin toimija käyttää jonkinlaista argumentaatiota, ei tällaisella tutkimusasetelmalla voida vastata. Sen takia on keskityttävä kysymykseen, mitä demokratiasta ja demokraattisesta kulttuurista kertoo se, että toimijat valitsevat juuri sen argumentaation, jonka valitsevat.

Ainakin seuraavat asiat tulisi huomioida alueen kaavoittamista suunniteltaessa: tieto uuden kaavan muutoksesta tuli yllättäen eikä saavuttanut osallisia ajoissa, työryhmässä ei ole kuultu kentän laidalla olevia taloyhtiöitä, Haagan Urheilutie on jo nyt vilkkaasti liikennöity ja siinä on useita solmukohtia. Uudet asunnot pahentaisivat tilannetta entisestään. (Taloyhtiö/74.)

Myös sellaiset mielipiteet, joissa osoitetaan kaavaluonnoksesta jonkinlaisia ”suunnitteluvirheitä” – esimerkiksi todetaan, että kaavaluonnoksessa esitelty uusi paikka leikkipuistolle ei olisi toimiva, koska paikalla ei ole riittävästi varjoa lapsille – rakentuu teollisuuden maailman yhteisen hyvän varaan.

Teollisuuden maailma ja kodin maailma kohtasivat toisensa tilanteissa, joissa huolena oli jokin kaavan yksityiskohta, jonka asukkaat kokivat uhkaavan alueen lasten turvallisuutta. Kaavamuutos sisälsi ehdotuksen leikkipuiston paikan siirtämisestä. Leikkipuiston uutta paikkaa kritisoitiin kodin maailman ja teollisuuden maailman yhdistelmään vedoten: uusi leikkipuisto toimii huonommin leikkipuistona, sillä lapset ovat uudella paikalla suuressa vaarassa jäädä autojen alle.

Luhtakallio (2012) esittää, että teollisuuden maailma, eli mitattavuuden, asiantuntijuuden ja suunnitelmallisuuden yhteiset hyvät, toimii usein suomalaisessa julkisessa keskustelussa yhteisenä nimittäjänä. Teollisuuden maailman hyvät ovat niitä jaettuja keskustelun ”työkaluja”, joiden kieltä kaikki ymmärtävät, vaikka eivät pitäisikään niitä juuri siinä tilanteessa kaikkein olennaisimpina (emt. 183–186). Tässä kiistassa kodin maailma tarjoaa tämänkaltaisen työkalun, jonka kautta argumentaatio luontevasti viritetty.

Omaisuuksien suoja: markkina-argumentaatio

Huoli alueen asuntojen yleisestä hintakehityksestä yhdistää markkinoiden maailman perusteella

vaateitaan oikeuttavia mielipiteitä. Tämä huoli nostetaan yleiselle tasolle: asukkaat argumentoivat, että esitetyt muutokset ovat yleisen omaisuuden suojan vastaisia. Argumentti kulkee esimerkiksi siten, että ostaessaan asuntoa alueelta ostaja ei ole voinut tietää, että viereen tullaan rakentamaan taloja. Nyt nämä talot tulevat laskemaan aikaisemmin ostetun asunnon arvoa, eli kaupunki vie alueen nykyisiltä asukkailta asuntojen arvoa ja jakaa sitä tuleville asukkaille.

Nyt esillä oleva asemakaavaehdotus toteutettuna on katsottava tuntuvaksi huononnuksiksi myös senioritalojemme, osakasasukkaiden omaisuus-etuisten sekä asumisviihtyvyyden kannalta. Erityisesti uudisrakentaminen aivan talomme naapurin olisi kielteistä. Asuntopäätöstä tehdessään eivät talomme asukkaat saattaneet ottaa huomioon, että läheiset puisto- ja viheralueet sekä urheilukenttä joskus tulisivat rakennuskohteiksi. (Taloyhtiö/42.)

Monissa mielipiteissä vedotaan tavalla tai toisella alueen viihtyvyyteen. Asumisviihtyvyyteen liittyvä puhe keskittyy usein alueen vehreyteen, viheralueisiin ja väljyyteen, eli vaade esiintyy kodin maailman kanssa rinta rinnan. Markkinoiden maailmassa nämä ominaisuudet nähdään kuitenkin merkityksellisinä ensisijaisesti alueen kaupallisen vetovoiman ja houkuttelevuuden näkökulmasta.

Tiivis kaupunkimainen rakentaminen ei istu Haagan yleisilmeeseen, johon oleellisena osana kuuluvat metsäiset viheralueet rakennusten välissä. Tämän lisäksi alueelle mahdollisesti rakennettavat asuin-, liike- tai palvelutilat vaikuttavat suoraan alueella jo olevan kerrostalon asukkaiden asumismukavuuteen, viihtyvyyteen ja jopa asuntojen hintoihin muuttamalla olennaisesti näkymää parvekkeilta ja pihalta sekä lisäämällä (joukko)liikenteen aiheuttamaa melua Isonne-vankujalta ja Eliel Saarisen tieltä. (Taloyhtiö/19.)

Näistä, samoin kuin aiemmista esimerkeistä, käy ilmi kodin maailman vahva asema mielipiteissä. Niissäkin argumenteissa, joissa vedotaan selkeästi markkinoiden maailmaan, hyödynnetään myös kodin maailman sanastoa: perinteitä, alueen totuttua miljöötä ja vehreyttä. Toteuttamalla kodin maailman hyvää eli alueen perinteisen ulkomuodon säilyttämistä toteutetaan myös markkinamaailman hyvää eli alueen asuntojen arvon pitämistä mahdollisimman korkeana (tämmäntyyppisestä oikeutusten yhdistelmästä lisää Luhtakallio & Ylä-Anttila 2011).

Haagan viheralueet: poissaoleva ekologia, kadonnut inspiraatio

Etelähaagalaiset olivat myös huolissaan puistojen ja viheralueiden vähenemisestä. Mielipiteissä ei kuitenkaan varsinaisesti painoteta luontoarvoja eikä varsinkaan luonnon monimuotoisuutta tai itseisarvoa, vaan metsäalue nähdään arvokkaana lähinnä välineellisesti: ”koulujen, päiväkotien ja kerhojen lapset tekevät metsään viikoittain retkiä” (asukas/7), se on ”asukkaiden henkireikä” (asukas/55) tai ”tärkeä virkistymisalue” (asukas/22). Nämä argumentit eivät siis vetoa ekologian maailmaan, jossa keskeisiä asioita ovat ympäristön suojele ja lajiston monimuotoisuus. Suurin osa ekologian maailmaan kohdistuvista viittauksista löytyy sen sijaan useamman taloyhtiön asukkaiden lähettämästä kirjelmästä, jossa erästä metsikköä kutsutaan ”miniaarniometsäksi” ja ollaan huolissaan siellä elävien monenlaisten eläinten tulevaisuudesta. Samassa mielipiteessä esiintyvät useimmat viittaukset inspiraation maailmaan.

Monet puistoista mielipiteitä kirjoittavat ovat vedonneet niiden rooliin alueen henkireikinä ja ”virkistykseksi tai maisemallisiin arvoihin” (taloyhtiö/52). Luhtakallio (2010, 188) on lehtianalyysissään kategorisoinut ”esteettisiin tai tunnearvoihin, luovuuteen ja itsensä ilmaisuun” painottuvat kommentit julkisessa keskustelussa inspiraation maailmaan kuulu-

viksi. Seuraten Boltanskin ja Thévenot'n ([1991] 2006, 159) esittämää määritelmää inspiraation maailmassa arvokkaita ovat sellaiset asiat, joita ihminen ei pysty kontrolloimaan, mittaamaan eikä hallitsemaan. Tämän takia esteettisille elämyksille annetaan suuri paino. Seuraavassa katkelmassa tulee esiin tyyppilinen puistojen säilymistä puolustava puhetapa haagalaisten mielipiteissä.

Asukkaita tulisi suunnitelmien mukaan lisää 500-700, lisäksi liike- ja toimistotilojen työntekijät. tämän seurauksenahan liikenne lisääntyisi huomattavasti, samoin saasteet. Siksi olemme sitä mieltä, että tuo pieni puistoalue pitäisi säilyttää, koska sitä käytetään melkoisesti vapaa-ajan viettoon ja ulkoiluun, sehän toimii aika hienona ”henkireikänä” tässä saastuneessa maailmassamme. (Asukas/9.)

Katkelmassa luonto määritetty kuitenkin inspiraation maailmasta poiketen funktionaalisesti: kyseessä oleva pieni puistoalue pitää säilyttää, ei itseisarvoisesti, vaan koska alueen asukkaat käyttävät puistoa tietyn tavoin. Mielipiteenjättäjä ei kirjoita ainutlaatuisesta luonnosta humaltuneena (Thévenot, Lafayette & Moody 2000), vaan alueen yleisemmästä funktionaalisuudesta huolestuneena. Voi olla, ettei luonnosta hurmaantumisen puhetapa etelähaagalaisten mielestä kuuluisi kaavoitusasioihin. Toisaalta kyse voi olla myös siitä, että suomalainen puhetapa yleisesti suosii pikemminkin teknistä ja asiantuntijamaista lähestymistä (Luhtakallio 2012, 183-184).

Kansalaisuuden maailma, liberaali kielioppi ja läheiset sidokset

Aineistossa lopulta hyvin harvaa vaadetta oikeutetaan kansalaisuuden maailman yhteisillä hyvillä, eli yleisellä solidaarisuudella, kaupunkilaisten tasa-arvolla tai kollektiivisella toiminnalla, vaikka mielipiteen jättämisen mahdollistava lainsäädäntö ja kaupungin kuulemismenettely ovat itsessään kansalaisuuden maailmaan kuuluva järjestely: sen

tavoitteena on osallistaa asukkaat heitä itseään koskevaan päätöksentekoon. Kun etelähaagalaiset viittaavat tällaisiin kollektiivisiin päätösrakenteisiin ja solidaarisuuteen, on kyse usein ”meidän haagalaisten” oikeuksien vaatimisesta. Nämä argumentit sekoittavat puhujan oman edun esitettyyn vaateeseen niin voimakkaasti, että niiden on vaikea mieltää pitävän kovin tiukasti kiinni kansalaisuuden maailmalle keskeisestä yhteisen ihmisyyden ja tasa-arvoisuuden periaatteesta.

Yksi mielipiteenjättäjä vastusti suunniteltua kaavaa vedoten eksplisiittisesti koko kaupungin asukkaiden etuun ja kaupungin kehitykseen. Koko alue olisi hänen mielestään pitänyt purkaa ja rakentaa uudestaan. ”On arvioitava uudelleen keiden asumista ja olemista näin keskeisen alueen tulisi palvella. Nyt alue menee hukkaan. [...] Ei paikkaila loputtomasti jo sortuvaa, vaan rakennetaan uusi.” (Asukas/97.)

Valtaosa mielipiteenjättäjistä näkee kuitenkin kaupungin puuttumisen etelähaagalaisten omaan alueeseen erittäin negatiivisessa valossa. Mielipiteissä esitetään usein, että kaupunginosan pitäisi itse saada päättää alueensa asioista. Nykyinen maankäyttö- ja rakennuslainsäädäntö on tehty, jotta jokaisella kaavoitusalueen asukkaalla olisi oikeus ilmaista mielipiteensä suunnitellusta alueesta. Kaavoitusoikeus on kuitenkin kaupungilla.

Tällaista ajatusta Etelä-Haagan oikeudesta itsenäiseen päätöksentekoon edustaa näkemys, jonka mukaan kaupungin ei tule puuttua ”omaleimaisten ja historiallisten” alueiden ilmeeseen, vaan kaupunginosan asukkaiden tulee itse saada päättää kaupunginosansa kehityksestä – eli Etelä-Haagaa kehitettäessä olisi ajateltava ensisijaisesti alueen nykyisten asukkaiden etua. Tämä argumentaatio esiintyy ai-neistossa tietyn talon asukkaiden tai kaikkien nykyisten etelähaagalaisten etuun viittaavana rakennelmana. Tällainen oikeutus on usein

kansalaisuuden ja kodin maailman yhdistelmä. Seuraava lainaus vetoaa nimenomaan nykyisten haagalaisten oikeuksiin esittää vaatimuksia alueen kehityksestä.

Miksi turmella ja pilata kaunis asuinalue? Olemme asuneet Etelä-Haagassa jo 1960-luvulta lähtien ja nähneet monenmoista tapahtuvan Haagan alueella. [...] Meidän on vaikea uskoa kyseisten alueiden täydennysrakentamisen tuovan min-käänlaista *uutta viihtyvyyttä meille jo alueella asuville.* (Asukas/20, korostus lisätty.)

Boltanskin ja Thévenot’n (1999, 371–372) mukaan kansalaisuuden maailmassa olennaista on, että kansalaiset luopuvat omista partikulaarisista toiveistaan ja tavoitteistaan ja pyrkivät puhtaasti kohti yhteistä hyvää. Tässä maailmassa omaa etuaan ajavat ihmisyyksilöt näyttäytyvät pieninä, ikään kuin itsekkään ja alhaisen tahdon ohjaamina olentoina, eivät relevantteina toimijoina. Yhteiseen hyvään pyrkivää yhteisön jäsentä puolestaan arvostetaan ja kunnioitetaan.

Tästä juontuu ristiriita. Sinänsähän kaavoitusprosessin sisältämä kuulemisen mahdollisuus voitaisiin tulkita nimenomaan kansalaisuuden maailman kautta jäsentyväksi toiminnaksi. Siinä jokainen saa osallistua kollektiiviseen päätöksentekoon. Kansalaisuuden maailmassa keskeistä on kuitenkin argumentaation tason nostaminen omista henkilökohtaisista tarpeista yleisten periaatteiden tasolle. Mahdollisuus tulla yksilönä tai pienryhmänä kuulluksi suoraan – ei julkisuuden kautta – vahvistaa nimenomaan yksilöiden ja taloyhtiöiden mahdollisuuksia argumentoida ilman tätä kansalaisuuden maailman (ja yhteiseen hyvään perustuvan oikeuttamisen ylipäätään) edellyttämää yleisyystason nostoa.

Yli 40 prosenttia kaavamuutoksesta jätetyistä mielipiteistä rakentuikin vahvasti mielipiteenjättäjän oman edun tai intressin ajamisen pohjalle.

Tällä tavoin rakentuneet mielipiteet edustavat liberaalia kielioppia. Siinä käsitys yhteisen hyvän toteutumisesta nojaa ajatukseen, että jokaisen toimijan ajaessa sinnikkäästi omaa etuaan saavutetaan yhteisön kannalta edullisin lopputulos. (Thévenot 2011.)

Liberaalin kieliopin mukaiset mielipiteet poikkeavat argumentaation strategioiltaan merkittävästi edellä esitellyistä julkisen oikeuttamisen kieliopin mukaan jäsentyneistä mielipiteistä. Liberaalin kieliopin mielipiteissä esitetään vaatimuksia ja käydään neuvotteluja eri toimijoiden vaatimusten välillä. Nämä piirteet tulevat erittäin hyvin ilmi seuraavissa katkelmissa. Lisäksi mielipiteistä kuvastuu hyvin liberaalille kieliopille ominainen, niiden esittäjän itsensä sisällyttävä retoriikka.

Hei,

Haluan ilmaista oman mielipiteeni tästä suunnitelmasta. Haaga on riittävästi rakennettu. Kunhan puistoalueet kunnostetaan ja niiden kalusteet uusitaan ja rakennetaan uusi leikkipuistorakennus olemassa olevalle tontille, se riittää. [...] Metsä alue on nytkin hyvin kapea, sitä ei pidä missään tapauksessa rakentaa. Emmekä halua tänne lisää liikennettä. (Asukas/12.)

Jos tuo kaikki toteutuu, niin minä perheinen muutan Etelä-Haagasta väljempään ja vihreämpään asuinympäristöön ja niin on sanonut moni muukin kun tästä asiasta on keskusteltu. (Asukas/70.)

Liberaaliin kielioppiin tukeutuvat mielipiteenjättäjät kokivat silti usein tarpeelliseksi tukea argumentaatiotaan myös julkisen oikeuttamisen kielioppia mukailemalla. Mielipiteenjättäjät viittasivat lyhyesti esimerkiksi alueen vehreyteen, liikenteen lisääntymiseen tai lasten turvallisuuteen.

Liberaalin kieliopin mukaan esitetyt vaatimukset olisivat muotoiltavissa kenen tahansa kaupunki-

laisen esittämiksi. Läheisten sidosten kielioppiin perustuvassa argumentaatiossa olennaisessa asemassa puolestaan ovat vahvat siteet, joita kaupunkilaiset ovat muodostaneet nimenomaan Etelä-Haagaan. Muihin kaupunginosiin muodostetut siteet eivät ole tämän saman keskustelun osasia. Nämä mielipiteet rakentuivat tarinoiden tai muiden vahvojen todistusten varaan ja pyrkivät muodostamaan käsityksen mielipiteenjättäjän omasta syvästä suhteesta nimenomaan Isonnevan alueeseen. (Thévenot 2011.)

Olemme asuneet Etelä-Haagassa 38 vuotta ja haluamme nyt tuoda esiin seuraavaa: Haagan urheilukenttä on aikanaan tehty talkootyönä, joten entisten haagalaisten panosta ”huvilakaupunkiin” olisi kunnioitettava, eikä sen tilalle tulisi rakentaa yli 20 talon rykelmää. Urheilukenttä on ollut paikallisten nuorten kokoontumispaikka kesäisin ja talvisin. Siellä on pelannut koululaiset useissa ryhmissä päivittäin. Lisäksi siellä on ollut jalkapalloryhmiä (puulaakiotteluita) sekä talvella kiekko- ja kaukalopallonpelaajia. [...] Vastustamme ehdottomasti urheilukentän muuttamista asuinalueeksi. (Asukas/86.)

Edellä siteerattu mielipide perustelee vaatimustaan tarinoimalla alueen lapsista ja viittaamalla urheilukentän syntyhistorian kietoutumiseen yhteen koko kaupunginosan yhteisyyden kanssa. Läheisten sidosten kieliopissa argumentit perustuvat yhteisiin alueisiin, joko konkreettisiin tai abstrakteihin. Haagan urheilukenttä rakennetaan tässä mielipiteessä varsin kouriintuntuvalla tavalla yhteiseksi alueeksi: se on asukkaiden työllä rakennettu ja yhteisellä käytöllä tehty merkitykselliseksi paikaksi, osaksi asukkaiden identiteettiä ja kulttuuria.

Kyseessä ei ole kodin maailmaan vetoaminen yhteisten hyvien mielessä, sillä nämä tämän mielipiteen kirjoittajat eivät pyri nostamaan abstraktiota-soa yhteisen hyvän tasolle, puheeksi perinteestä

ja asuinalueen ulkomuodosta. Urheilukenttää ei esitetä tärkeänä osana Etelä-Haagaa perinteen yleisen arvokkuuden takia, vaan koska nämä nimenomaiset etelähaagalaiset ovat toiminnallaan ja historiallaan tehneet siitä osan haagalaisuutta.

Aiemmin kuvattujen mielipiteen perustelun tapojen lisäksi aineistossa esiintyi myös neljäs argumentaation tapa, joka on luonteeltaan tekninen. Näissä mielipiteissä asukas pyrki vakuuttamaan suunnittelijan omasta ylivertaisesta teknisestä osaamisestaan ja vaikuttamaan johonkin pieneen yksityiskohtaan. Kyse ei ole yhteiseen hyvään asti abstrahoiduista periaatteellisista mielipiteistä, vaan ainoastaan teknisistä kommentteista. Niille oli yhteistä nimenomaan laajemman moraalisen keskustelun ja koko alueen tulevaisuuden käsittelyn välttäminen ja pitäytyminen esimerkiksi parannusten ehdottamisessa tiejärjestelmään. Noin kuudesosa mielipiteistä oli teknisiä.

Teknisiä mielipiteitä voitaisiin käsitellä myös perustana neljännelle kieliohjelalle, jossa panokset ovat niin matalat, että asiaa ei tarvitse politisoida. Ainakin teknisiä mielipiteitä on vaikea pitää kriisistä syntyneinä samalla tavalla kuin julkista oikeuttamista. (Eranti 2011a, 74–76.)

Yhteenveto: oma etu ja yhteinen hyvä

Etelähaagalaisten mielipiteenjättäjien tavoitteena ei ollut suurempi yhteiskunnallinen reformi tai kaavoitusperiaatteisiin vaikuttaminen. Mielipiteissä asukkaat yrittivät estää alueen täydennysrakentamista, joka oli kaavan pääasiallinen tarkoitus. Kaavaa ja kaupungin lisärakentamistavoitetta vastaan käytetyt argumentit oikeutettiin pääasiassa vetoamalla alueen perinteiseen ulkoasuun, liikenteen kasvamiseen ja alueen asuntojen hinnan kehittymiseen. Asukkaat vetosivat myös vahvaan siteeseen tiettyihin kaavan alueisiin sekä suoraan omaan tai alueen asukkaiden muodostaman pien-

ryhmän etuun ilman yritystä kiinnittää huomiota yleisempään hyvään. Mahdollistamalla yksilöiden suoran osallistumisen suomalainen kaavoitusjärjestelmä siis antaa hyvin tilaa oman edun ajamiseen perustavalle käsitykselle politiikasta. Samalla paljastuu omaisuuden suojan vahva asema poliittisessa kulttuurissa. Moni mielipiteenjättäjä piti täysin perusteltuna oman omaisuuden arvon puolustamista suoraan kaikkien yhteistä etua vastaan (ks. myös Eranti 2011b).

Suurimmassa osassa julkisen oikeuttamisen kieliooppia hyödyntävistä mielipiteistä liikuttiin useammassa kuin yhdessä oikeuttamisen maailmassa. Tämä antaa syyn olettaa, että toisin kuin Thévenot (2007, 410) antaa ymmärtää, julkisessa oikeuttamisessa on ainakin jossakin määrin kyse strategisesta valinnasta: jokainen mielipide ladataan usealla erilaisella oikeutuksella vastaväitteiden varalta (myös Luhtakallio 2012, 163–164).

Asukkaiden kiintymys asuinpaikkaansa – täysin konkreettisesti mielessä nimenomaan kotinsa lähiympäristöön, jättömaineen päivineen – näkyy mielipiteissä vahvasti perinteen yhteistä hyvää eli kodin maailmaa korostavassa argumentaatioissa. Siihen viitattiin myös monissa sellaisissa mielipiteissä, joissa oikeuttaminen muuten perustui teollisuuden tai markkinoiden maailmaan. Julkisen oikeuttamisen kieliooppia hyödyntävistä mielipiteistä noin kolme neljäsosaa oikeutti vaateitaan kodin maailmaan perustuen. Näyttääkin siltä, että kiintymys paikkoihin tuottaa suomalaisessa kontekstissa enimmäkseen alueen historian ja perinteisen ulkonäön varaan rakentuvaa yhteisen hyvän määrittelemistä kodin maailman oikeutusten kautta. Esimerkiksi Venäjällä samantyyppinen tilanne saa ilmaisunsa vahvemmin läheisten sidosten kielipin kautta (Lonkila 2011; Thévenot 2011, 15–16). Etelähaagalaiset myös kokivat heille koituvan todellista taloudellista haittaa rakennusprojektista. Asukkaat ja taloyhtiöt olivat huolissaan ikkunoidensa eteen rakennettavista taloista, jotka vievät

näköalan ja laskevat asunnon arvoa. Tällaista huolta ei kuitenkaan yleensä tuotu julki suoraan oman edun ajamisena, vaan se sidottiin alueen muihinkin asukkaisiin ja ylipäättään ajatukseen siitä, miten kaupungin pitäisi kaupunginosien asukkaita kohdella. Jos asunnon ostaessaan on muuttanut tietynlaiseen kaupunginosaan ja tietynlaiseen maisemaan, toimii kaupunki väärin ottaessaan nämä pois.

Aiemmat tämäntyyppiset tutkimukset (Kuparinen 2005, 2008; Mynttinen 2008) ovat todenneet, että usein oman edun ajaminen muotoillaan julkisen oikeuttamisen ja yhteisen hyvän kielelle. Etelähaagalaisten käsitys vaikuttamisesta näyttää kuitenkin hyvin henkilökohtaiselta ja omaan etuun sidotulta. Lähes yhtä moni vetosi ainoastaan omaan tai oman pienryhmänsä etuun kuin erilaisiin yhteisiin hyviin. Tällaiset vetoamukset myös joskus onnistuivat: alueen kaavoituksesta vastaava arkkitehti totesi taustahaastattelussa jättäneensä erään talon eteen avoimen kentän suunnitellun kerrostalon sijaan pelättyään sen kaavasta aktiivisesti mielipiteitä jättäneiden asukkaiden valituksien ja oikeusjuttujen viivästyttävän koko alueen rakentamista vuosilla. Samoin leikkipuiston suunniteltu siirtäminen jätettiin tekemättä asukkaiden voimakkaan vastustuksen seurauksena. Arkkitehti ei tehnyt näin vakuuttuneena etelähaagalaisten periaatteellisesta argumentaatiosta, vaan koska asukkaiden painostustoimet olisivat käyneet liian kalliiksi. Tämä asettaa haasteita osallistuvan suunnittelun kehittämiseksi: miten edistää sellaista kaavoitukseen ja maankäytön suunnitteluun osallistumista, jossa olisi kyse muustakin kuin oikeudella pelottelusta?

Liberaaliin kielioppiin pohjautuvan vaikuttamisen voi ajatella perustuvan erilaiseen käsitykseen demokratiasta ja yhteisen hyvän optimaalisesta toteutumisesta kuin julkisen oikeuttamisen kielioppi. Se vastaa artikkelin alussa esitellyn Thévenot'n, Moodyn ja Lafayen (2000, 251–252; myös Moody &

Thévenot 2000, 276) demokratiakäsitysten kahtiajaon liberaalia pluralismia. Tällaisessa ajattelussa kaupunginosan asukkaat, yksilöt ja taloyhteisöt kamppailevat oman etunsa puolesta.

Tällaisen demokratiakäsityksen mukaan voidaan teoreettisesti ajatella yhteisen hyvän toteutuvan prosessissa, jonka avulla näiden ryhmien ja kaupungin intressit saatetaan tasapainoon, vaikka yksittäiset mielipiteenjättäjät eivät näin ajatteliskaan. Liberaalin pluralismin ilmentymänä omaan etuun vetoavien mielipiteiden esittäminen ei ole pelkästään hyväksyttävää vaan välttämätöntä toimintaa. Se on ainoa keino varmistaa kaikkien kannalta parhaiden päätösten toteutuminen. Etelä-Haagan asukkaat uskoivat kaupunkisuunnitteluviraston ottavan tällaisen argumentaation vakavasti eli luottivat sen mahdollisuuksiin muuttaa kaavoituksen lopputulosta.

Mitä etelähaagalaisten poliittinen argumentaatio kertoo poliittisesta kulttuurista ja mikä on sen suhde laajempaan demokraattiseen vallankäyttöön Suomessa? Jätetyissä mielipiteissä kuvastuu epäluulo kaupunkia kohtaan niin päätöksentekijänä kuin kaavoittajanakin. Pelko siitä, että julkinen valta loukkaa alueen asukkaiden oikeuksia (ks. myös Rosanvallan 2008, 25) kanavoituu liberaalin kieliopin mukaisina vaatimuksina. Epäluulo näkyy niiden asukkaiden mielipiteissä, jotka pyrkivät vaikuttamaan alueen suunnitteluun ilmaisemalla painokkaasti oman mielipiteensä ilman abstrahointia julkiseen oikeuttamiseen tai vetoamista läheisiin sidoksiin. Nämä kansalaiset eivät luota siihen, että ilman heidän väliintuloaan virkamies- ja poliittinen koneisto toteuttaisivat riittävästi heidän etujaan huomioivaa politiikkaa. Epäluulo ei kuitenkaan kohdistu niinkään kaupunkiin toimijana yleensä kuin kaupunkiin päätöksentekijänä tässä tapauksessa: asukkaat kokivat tämän osallistumiskanavan käyttämisen mielekkääksi ja uskoivat voivansa sillä vaikuttaa päätöksiin.

Voidaan myös ajatella, että mielipiteen jättämisen mahdollisuus poliittisen toiminnan väylänä ja muotona ohjaa argumentoimaan nimenomaan yksilönä (tai taloyhtiönä) oman edun kautta. Tämä on lähellä Thévenot'n ajatusta oikeuttamisen maailmoista ja sitoutumisen regiimeistä tiettyihin käytäntöihin juurtuneina moraalisen ja poliittisen arvostelemisen tapoina (Thévenot 2007, 410). Lonkila (2011) kuitenkin löytää läheisten sidosten kieliopin mukaista poliittista toimintaa tutkiessaan asukasaktivismia Venäjällä ja yhteiseen hyvään sitoutunutta julkista oikeuttamista tutkiessaan Helsingin Kumpulassa toiminutta rakennusprojektin vastaista liikettä. Tutkitun kiistan luonne ei siis ainakaan yksinään ja suoraan määrää käytettyjä oikeuttamisen tapoja tai oikeutuksia. Aiemmissä tutkimuksissa oman edun suora ajaminen ei ole ollut yhtä korostuneessa asemassa kuin tuloksissani. Vaikka tämä johtuisi ainoastaan käytetyn kanavan suomasta mahdollisuudesta ilmaista mielipiteensä ilman yleistä julkisuutta, on joka tapauksessa selvää, että suuri osa tätä kanavaa käyttäneistä etelähaagalaisista usko kaupunkisuunnitteluviraston kuuntelevan suoraan mielipiteenjättäjän omiin etuihin nojaavaa argumentaatiota. Siten sillä selvästi on asemansa poliittisessa kulttuurissamme.

Etelähaagalaisten vastustus alueensa kaavamuu-
tosta kohtaan purkautui tämän osallistumisen
muodon piirissä ensisijaisesti paikallisuuteen,
taloudellisiin seikkoihin ja teknisiin yksityiskoh-
tiin liittyvänä, sekä koko ylhäältäpäin poliittisesti
tehdyn kaavoituspäätöksen kritiikkinä. Kritiikin
taustalta löytyi erilaisia tapoja määritellä yhteistä
hyvää, lähinnä paikalliseen traditioon, tehokkuu-
teen ja markkinoihin liittyen, sekä puhdasta oman
edun ajamista. Suurin osa mielipiteen kirjoitta-
jista oikeutti vaateitaan vetoamalla yhteiseen hy-
vään. Määrissä ero suoraan oman edun ajamiseen
oli kuitenkin vähäinen. Tämä on kiinnostava tu-
los suhteessa keskusteluun lähidemokratian tai
”uuden demokratian” asemasta yhteiskuntajär-

jestelmässä (Eriksson & Vogt 2013), osallistavien
vaikutuskanavien mahdollisuuksista sekä kau-
punginosien eriytymisestä (Vaattovaara & Kortte-
nen 2003, 2007). Mikäli osallistuvan demokratian
kanavat kutsuvat vetoamaan pikemminkin omaan
etuun kuin yhteiseen hyvään, ei niiden esittämistä
ratkaisuksi kollektiivista politiikkaa kohtaaviin
ongelmiin voida pitää ongelmattomana. Ihmi-
set eivät välttämättä ”tartu toimeen edistämään
yhteistä hyvää” (Sitra 2013), vaan näkevät oman
kaupunginosansa edun merkittävästi kaupungin
tasolla määriteltyä yhteistä hyvää tärkeämmäksi.

Poliittisen vaikuttamisen ja argumentaation pe-
rustaminen omaan tai oman pienyhteisön etuun
on sekä hyväksyttävää että vaikutusvaltaista.
Tällainen ajattelu tuskin rajoittuu ainoastaan
kaavoitusasioihin tai pelkästään Etelä-Haagaan.
Suomalaista poliittista keskustelua ei voi jäsentää
ainoastaan yhteisen hyvän ja sen määritelmien
kautta.

Kirjallisuus

- AITAMURTO, TANJA & RIKU SIIVONEN. 2012. *Ominvoimin – mutta yhdessä. Tekemisen demokratian ensimmäiset askeleet*. Helsinki: Sitra.
- BOLTANSKI, LUC & LAURENT THÉVENOT. 1999. “The Sociology of Critical Capacity.” *European Journal of Social Theory* 2:3, 359–377.
- BOLTANSKI, LUC & LAURENT THÉVENOT. [1991] 2006. *On Justification. Economies of Worth*. Princeton University Press, Princeton. Käännös Catherine Porter, alkup. ransk. *De la justification. Les économies de la grandeur*. Paris: Gallimard.
- ERANTI, VEIKKO. 2011a. *Nimbyn muunnelmia. Yhteinen hyvä ja oma etu etelähaagalaisten mielipiteissä alueen kaavamuu-
toksesta*. Pro gradu -tutkielma, sosiaalitieteiden laitos, Helsingin yliopisto. <https://helda.helsinki.fi/handle/10138/25892>
- ERANTI, VEIKKO. 2011b. “Valitse naapurisi! Nimby ja gentrifikaatio keskiluokan kontrollina.” *Peruste* 2/2011, 79–112.
- ERIKSSON, KAI & HENRI VOGT. 2013. “On Self-service Democracy: Configurations of Individualizing Governance and Self-directed Citizenship.” *European Journal of Social Theory* 16:2, 153–173.

- EUROOPAN UNIONI. 1992. *Maastrichtin sopimus Euroopan unionista*. EYVL C 191, 29.7.1992.
- HAILA, ANNE. 2002. "Suunnittelu ja kaupunkirakentaminen." Teoksessa Bäcklund, Pia, Jouni Häkli & Harry Schulman (toim.) *Osalliset ja osaajat – Kansalaiset kaupungin suunnittelussa*. Helsinki: Gaudeamus, 92–110.
- HALLITUSOHJELMA. 2003. Valtioneuvoston kanslia.
- HELSINGIN KAUPUNGIN KAUPUNKISUUNNITTELU- LAUTAKUNNAN ESITYSLISTA 19.2.2009.
- HELSINGIN KAUPUNGIN KAUPUNKISUUNNITTELU- VIRASTO. 2012. *Kaavan kulku*. <http://www.hel.fi/hki/Ksv/fi/Kaavoitus/Kaavankulku> (Luettu 24.10.2012).
- HELSINGIN KAUPUNKI. 2002. *Helsingin kestävän kehityksen toimintaohjelma*. Paikallisagenda 21 -projekti.
- HONNETH, AXEL. 2010. "Dissolutions of the Social: On the Social Theory of Luc Boltanski and Laurent Thévenot." *Constellations* 17:3, 376–389.
- HUIKURI, SUVI. 2011. "Kiista ilmastosta. Uuden ilmastopoliittian oikeutukset Helsingin Sanomissa ja The Times of Indiassa vuosina 2005–2008." *Sociologia* 48:1, 52–66.
- JAUHIAINEN, JUSSI S. & VIVI NIEMENMAA. 2006. *Alueellinen suunnittelu*. Tampere: Vastapaino.
- KOOPMANS, RUUD & PAUL STATHAM. 1999. "Political Claims Analysis: Integrating Protest Event and Political Discourse Approaches." *Mobilization* 4:2, 203–211.
- KOPOMAA, TIMO, LASSE PELTONEN & TAPIO LITMANEN (TOIM.). 2008. *Ei meidän pihallemme! Paikalliset kiistat tilasta*. Helsinki: Gaudeamus.
- KOSKINEN, JENNI. 2012. "Oikeuttamisen maailmat yliopistojen työajan kohdentamisjärjestelmän perusteluissa ja kritiikissä." *Sociologia* 49:4, 307–319.
- KUPARINEN, RIITTA. 2005. *Ei meidän naapuriin: tapaustutkimus asukasysteihin suhtautumisesta kehitysvammaisten asuntolan rakentamiseen*. Helsinki: Kehitysvammaliiton tutkimusyksikkö Kotu.
- KUPARINEN, RIITTA. 2008. "Nimby-ilmio 'tapaus Marjaniemen' valossa." Teoksessa Kopomaa, Timo; Lasse Peltonen & Tapio Litmanen (toim.). *Ei meidän pihallemme! Paikalliset kiistat tilasta*. Helsinki: Gaudeamus, 56–94.
- LAFAYE, CLAUDETTE & LAURENT THÉVENOT. 1993. "Une justification écologique? Conflits dans l'aménagement de la nature." *Revue Française de Sociologie* 34:4, 495–524.
- LEHTIMÄKI, TOMI. 2013. *The Future on Shaking Pillars. Civil Society and Green Economy in the United Nations Rio+20 Summit*. Pro gradu -tutkielma, sosiaalitieteiden laitos, Helsingin yliopisto. <https://helda.helsinki.fi/handle/10138/38232>
- LITMANEN, TAPIO & LASSE PELTONEN. 2008. "Nimby-kiistojen ymmärtäminen ja selittäminen." Teoksessa Kopomaa, Timo; Lasse Peltonen & Tapio Litmanen (toim.). *Ei meidän pihallemme! Paikalliset kiistat tilasta*. Helsinki: Gaudeamus, 207–236.
- LONKILA, MARKKU. 2011. "Yhteisyyden kieliopit helsinkiläisessä ja pietarilaisessa kaupunkiaktiivismissa." *Sociologia* 48:1, 22–33.
- LUHTAKALLIO, EEVA. 2010. *Local Politicizations. A Comparison of Finns and French Practicing Democracy*. Sociology Research Reports no. 265. Sosiaalitieteiden laitos, Helsingin yliopisto.
- LUHTAKALLIO, EEVA. 2012. *Practicing Democracy. Local Activism and Politics in France and Finland*. Basingstoke: Palgrave Macmillan.
- LUHTAKALLIO, EEVA & TUOMAS YLÄ-ANTTILA (2011) Julkisen oikeuttamisen analyysi sosiologisena tutkimusmenetelmänä. *Sociologia* 48:1, 34–51.
- MAANKÄYTTÖ- JA RAKENUSLAKI 1999/132.
- MALMELIN, KAROLIINA (2011) *Arvojen markkinat. Oikeuttavat arvomaailmat suomalaisten suuryritysten yritysvaluuttapuheessa*. Väitöskirja, sosiaalitieteiden laitos, Helsingin yliopisto.
- MOODY, MICHAEL & LAURENT THÉVENOT. 2000. Comparing Models of Strategy, Interests, and the Public Good in French and American Disputes. Teoksessa Lamont, Michéle & Laurent Thévenot (toim.). *Rethinking Comparative Cultural Sociology: Repertoires of Evaluation in France and the United States*. Cambridge: Cambridge University Press, 273–306.
- MYNTTINEN, EEVA. 2008. *Asunnottomia Etu-Töölöön? Osallistumisen mahdollisuudet ja mahdolluudet asunnottomien asumispalveluiden sijoittamisessa*. Pro gradu -tutkielma, yhteiskuntapolitiikan laitos, Helsingin yliopisto.
- PELTONEN, LASSE, JUKKA HIRVONEN, RIKHARD MANNINEN, HANNES LINJAMA & RIITTA SAVIKKO. 2006. *Maankäytön konfliktit ja niiden ratkaisumahdollisuudet. Suomalaisen nykytilan kartoitus*. Suomen ympäristö 12/2006. Helsinki: Ympäristöministeriö.
- ROSANVALLON, PIERRE. 2008. *Vastademokratia: politiikka epäluulon aikakaudella*. Tampere: Vastapaino.
- SITRA. 2013. *Uusi demokratia* -verkkosivu. <http://www.sitra.fi/uusi-demokratia> (Luettu 15.2.2013.)
- THÉVENOT, LAURENT, MICHAEL MOODY & CLAUDETTE LAFAYE. 2000. "Forms of Valuing Nature: Arguments and Models of Justification in French and American Environmental Disputes." Teoksessa Lamont, Michéle & Laurent Thévenot (toim.). *Rethinking Comparative Cultural Sociology: Repertoires of Evaluation in France and the United States*. Cambridge: Cambridge University Press, 229–272.
- THÉVENOT, LAURENT. 2007. "The Plurality of Cognitive Formats and Engagements. Moving Between the Familiar and the Public." *European Journal of Social Theory* 10:3, 413–427.
- THÉVENOT, LAURENT. 2011. "Oikeuttavuuden rajat. Yhteiselämää koossapitävät sidokset ja niiden väärinkäyttö." Käännös Veikko Eranti. *Sociologia* 48:1, 7–21.

VAATTOVAARA, MARI & MATTI KORTTEINEN. 2003.

"Beyond Polarisation versus Professionalisation? A Case Study of the Development of the Helsinki region, Finland." *Urban Studies* 40:11, 2127-2145.

VAATTOVAARA, MARI & MATTI KORTTEINEN. 2007.

"Eriytyykö Helsingin metropolialue vai ei?" *Kvartti* 1/2007, 46-62.

YK = YHDISTYNEET KANSAKUNNAT. 1992. *Agenda* 21.

YLÄ-ANTTILA, TUOMAS. 2010. *Politiikan paluu.*

Globalisaatioliike ja julkisuus. Tampere: Vastapaino.

YLÄ-ANTTILA, TUUKKA. 2012. *What is Finnish about The*

Finns Party? Political Culture and Populism. Pro gradu -tutkielma, sosiaalitieteiden laitos, Helsingin yliopisto.

<https://helda.helsinki.fi/handle/10138/37445>

YLÄ-ANTTILA, TUUKKA. 2014. "Perussuomalaiset ja julkinen

oikeuttaminen. Maalaispopulismista oikeistopopulismiin."

Politiikka, ilmestyy.

YMPÄRISTÖMINISTERIÖ. 2013. Yleiskaava-verkkosivu. [http://](http://www.ymparisto.fi/default.asp?contentid=29058&lan=fi)

www.ymparisto.fi/default.asp?contentid=29058&lan=fi

(Luettu 6.2.2013.)